

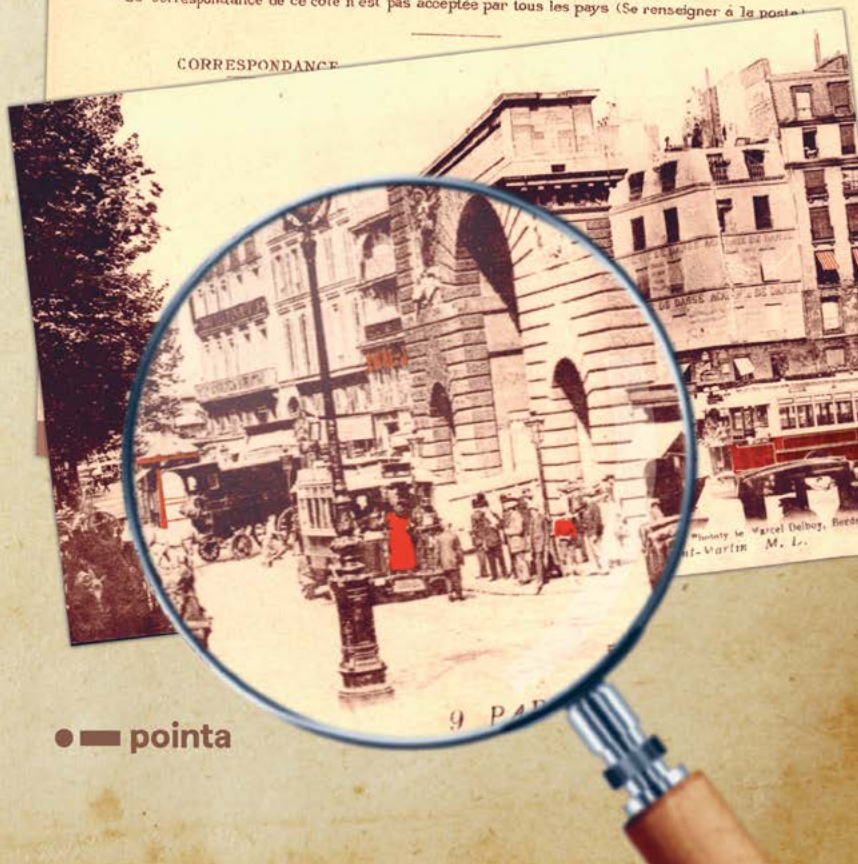
Pohlednice (z) minulosti

Petra Kousková

CARTE POSTALE

La Correspondance de ce côté n'est pas acceptée par tous les pays (Se renseigner à la poste)

CORRESPONDANCE



● ■ pointa

9 P 4 B

Pohlednice (z) minulosti

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading



● — pointa

Petra Kousková

Pohlednice (z) minulosti – e-kniha

Copyright © Pointa, 2020

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Pohlednice (z) minulosti

Petra Kousková

Praha, 2020

Píšeme příběhy vaší rodiny



www.ambro-geneae.cz

copyright © Petra Kousková, 2020
ISBN 978-80-765-0078-5 tištěná kniha
ISBN 978-80-765-0079-2 ePub
ISBN 978-80-765-0080-8 mobi
ISBN 978-80-765-0081-5 PDF

Poděkování

Poděkování se prý píše na začátek knihy, nebo na konec. Já jsem se rozhodla, že ho umístím přesně sem. A to proto, že jen díky vám jsem mohla přivést na svět postavy ve své knize. Celý nápad vznikl před více než deseti lety, příběh se pomalu rozvíjel a já rozplétala klubko vztahů. Pohlednice vznikly z touhy udržet naživu moje vidění světa.

A teď bych si přála, aby se uchovala vzpomínka i na vás, kteří jste podpořili jejich vydání. A vezmu to pěkně od začátku.

Pár dní před začátkem předprodeje jsem si dodala odvahu a začala jsem o plánované akci mluvit s přáteli. A kdo mě zná, ten ví, jak jsem naprosto nepoužitelná v oblasti marketingu a sebepropagace. A najednou se tady objevili čtyři lidé, kteří mi po celou dobu stáli za zády a dělali všechno to, co já nedokázala. Standa Bořánek, Alena Jarolínová, Monika a Lenka nejenom posílali, informovali, vysvětlovali, ale po celou dobu i věrně podporovali, dodávali mi sílu a naději, že to klapne. Dokonce jsem měla dojem, že si vydání knížky vzali za svůj osobní závazek. S jejich pomocí nešlo neuspět.

A potom nastoupila druhá vlna podpory. Není nic tak osvěžujícího jako sejít se u kamarádů na skvělém jídle a pití a na chvíli zapomenout, že nad vámi visí nějaké termíny a závazky. Protože když se člověk v rodinné atmosféře od srdce zasměje, nejlépe si odpočine. A odpočínutý autor píše líp! A za to děkuju celé rodině Eseny, Milanovi, Vladě, Kubovi, Robinovi, Maruše a samozřejmě i Sáře.

A jsou tu ještě moji milí přátelé, které mám ráda už jenom proto, že jsou: Tomáš a Míša, Filip a David Černí. Filip například přispěl obrázky do knihy. Moc mě bavily chvíle, kdy jsem s ním spolupracovala. Je báječné mít spřízněnou duši. A když jsem Tomáše prosila, jestli bych si u nich ve firmě mohla vytisknout letáky, řekl jen: „Kdykoli, cokoli.“ To opravdu povzbudí, víte?

Nic z toho by se každopádně neodehrálo bez mojí rodiny. Maminka s tatškou se ukázali jako neuvěřitelný motor celé akce. Babičky s Jirkou fandili a zajímali se o každý detail. V dobách, kdy já bych to už vzdala, přišli s takovou dávkou nové energie, že jsem prostě musela pokračovat. Nic pro ně nebyl problém.

A zvláštní poděkování patří mým dvěma nejmilovanějším lidem. Mojí sestře a mému manželovi, protože u nich to celé začalo. Pohlednice jsem dala Martině jako dárek. A ona řekla: „Tohle vydáme.“ A protože já ji vždycky poslechnu, zaregistrovala jsem se na Pointě. No a Petr řekl: „Tak už konečně pusť ten předprodej.“ A tím se to rozeběhlo...

Ve výčtu se pomalu dostávám k nakladatelství Pointa, které mi věnovalo velikou péči. Bez jejich zkušeností, rad a elánu bych se neobešla. Díky nim jsem nakoukla do zákulisí výroby knihy. A čím víc se mi věnovali, tím víc jsem chtěla, aby vše klaplo. A to ani nemluví o pozornosti, kterou Pohlednicím věnovali Ondřej Horník a Jiří Houžvička. Oba do knížky zapracovali kousek sebe. Ondřej byl první profesionál, který hodnotil můj text. A po několika měsících spolupráce musím říct, že jsem si nemohla vybrat lepšího redaktora. Budu velmi ráda, pokud s ním budu moct spolupracovat na dalších projektech. A Jiří dal knížce formu. Ochotně na ní pracoval dlouho po nocích a trpělivě snášel moje měnící se nápady ohledně obálky, nadpisů nebo obrázků. Nikdy mi neřekl: „To nejde.“

A když se předprodej zasekl, přišla mi nečekaně zpráva: „Ahoj, Peti. Promiň za zpoždění... Rádi ti pomůžeme spl-

nit přání.“ Marcelka a Honza Bílkovi mi udělali velikou radost. Nejde totiž jen o příspěvek jako takový. Ale o to, že na vás někdo myslí a přeje vám, aby se vám něco povedlo.

A když už jsem si začala zoufat a nutně jsem potřebovala sponzorský dar, najednou se tu objevila skupinka genealogů. Jak služby pana Daniela Knuta Perneta (rodokmen.art), tak Jiřího Ambrože (ambro-genea.cz) vřele doporučuji. Budete-li mít chuť poznat svoje předky a nechat si vyhotovit rodokmen, určitě se na ně obraťte. Budou s vámi jednat nejenom profesionálně, ale také velmi laskavě. Pod jejich vedením jsem nahlédla do tajů genealogie a naprosto fascinovaně jsem zjistila, že směr Pohlednic se shoduje s jejich vizí.

Velikou lásku a podporu jsem cítila od paní Jiřinky Tomanové. Její moudré rady a bezmezná schopnost chválit mi ukázaly nový pohled na věc. V podstatě mi řekla, že kdo nic nedělá, nic nezkazí. Připomněla mi, že je potřeba jít neustále dopředu. Myslím, že žena jako ona je jediná na světě. Tolik bych se jí chtěla podobat.

A ještě jedna věc. Anna se nikdy nenaučila žádný jazyk. Možná jsem ji měla přihlásit na nějaký kurz. Asi by tvrdila, že na to nemá čas. Ale jak se později v knize ukázalo, docela se jí to vymstilo. Broněk Schönigel učí angličtinu a určitě by jí dával hodiny on-line. Jste-li jako Anna, ozvěte se mu.

A maličkost na závěr. Moc děkuji tobě, Anno, že jsi byla po mnoho let mou přítelkyní. Mohla jsem tě poznávat. Plakala jsem s tebou, když se ti nedařilo. Zlobila jsem se na tebe, když ses utápěla ve svém smutku. Obdivovala jsem tě, že si nakonec do té Paříže jela. A jak jsi naložila se svým životem, to jsem opravdu koukala. Ať se ti i nadále daří. Chtěla bych ti říct, ať ti vychází všechno, co chceš. Ale to by nebylo vhodné přání pro tebe. Tak jen spíš... Vytrvej, holka!

S láskou, vaše Petra

Část první

1548, libochovická tvrz

Hans ze Šturmu se smutně díval za odjíždějící skupinkou obchodníků. Jejich naložená kára se prohýbala pod neprodaným zbožím. S hlasitým zaúpěním se líně rozjela k dolní bráně. Kola se každou chvíli zarazila o sněhovou hroudu nebo zapadla do blátivého dolíku. Kůň funěl a neochotně vrtěl hlavou. Evidentně si chtěl postěžovat, že se mu tenhle nápad nelíbí. Proč nemohl ještě pár dnů zůstat v teplé maštali, kde mu nic nechybělo?

„Zaber, ty herko stará,“ poplácal ho po zadku muž se špendlíky místo očí. Ty jediné z něj byly vidět, jinak byl celý zabalen do dek a kůží. Hans ho snadno poznal podle pevného držení těla. Znovu začalo sněžit. Navíc se zvedl protivný, studený lednový vítr. Odcházející si ještě více utáhli kusy hadrů, jimiž si chránili obličej.

S nimi odchází i poslední kousek lidství, lítostivě si pomyslel Hans. S Jiřím Lukšem hrával po několik večerů karty a kostky. Stačilo by ještě pár dní a Hans by s ním prohrál i kalhoty. Protože Jiří pořád neuvěřitelně vyhrával, dali mu přezdívkou Křivák. Hansovi však ztráta peněz příliš nevadila. Objevil v Jiřím nečekaného a správného kamaráda.

Jako by věděl, že o něm Hans právě přemýšlí, na malou chvíli se ohlédnul. Vypadalo to, že chce něco říct, ale přes hluk povozu a sílícího větru by se k Hansovým uším stejně nic nedoneslo. Zvedl jenom ruku na pozdrav a připojil se ke skupince svých druhů.

„*Zum Teufel, schreckliche Arbeit*,“ zaklel potichu, sám pro sebe.

Alespoň se mu jejich přítomností trochu ulevilo. I když skupinka obchodníků nebyla kdovíjaká společnost, přece jen procestovali kus světa. Mohl se s nimi pobavit o cenách vlny, jaké nové postupy barvení sukna viděli, dokonce měli i nějaké společné známé. Za jeden jediný drb by Hans vraždil. Tady se k němu nedoneslo nic. Každý den, každou hodinu viděl jenom studené, nevraživé pohledy lidí. Vlídne slovo neslyšel několik měsíců. Tolik se to lišilo od života, který vedl ještě před rokem.

Narodil se v nedalekém Rychberku. Vlastnil pěkný a pohodlný dům. Vypracoval se z ničeho a podařilo se mu slušně zbohatnout na výrobě sukna. Z okolních panství svázal levnou ovčí vlnu a dál prodával kvalitní látku. Řemeslu se naučil ve Friedlandu. Práce ho bavila a přinášela mu pokoj a klid, jež ostatně mělo jeho učňovské město v názvu. Stačilo pár trpělivých let a dostal se mezi bohaté měšťany. Dokonce si zajistil i stále zákazníky v Praze.

Ale největší životní štěstí viděl ve své v rodině. Dokonce i při výběru ženy mu přálo štěstí. Nikdy by nebyl tam, kde je, kdyby v Marice neobjevil úžasnou manželku. Mohl se na ni ve všem spolehnout. Dovedla zacházet s penězi. A vyznala se v lidech. Služebné vůči ní chovaly respekt. Ne snad proto, že by se chovala krutě nebo despoticky, ale nesnášela lenost a pelešení s čeledníky. Prostě si dokázala udržet morálku.

„Nelíbí se ti to? Tak vypadni!“ S nikým se zbytečně dlouho nepárala. U nich doma se dodržují pravidla, jsou příkladná rodina, vzor pro ostatní. Musí dbát na svoji pověst.

A když mu během desetiletého manželství porodila čtvrté zdravé dítě, myslel si, že mu snad přejí samotné hvězdy. Ani mu nevadilo, že nemá syna. Holky se jistě dobře provdají, o to se sám postará. Přátelé se totiž kolem nich jen hemžili. Na trzích, které se konaly na

počest svatého Marka, dostával nejlepší místa. Kdejaký rytíř si k němu chodil půjčovat peníze.

Krásné časy. Jenže dávno minulé.

Teď tu mrzne sám, na polorozpadlé tvrzi, bez rodiny a přátel. Trápí ho zuby a toho protivného kašle se nemůže zbavit. Aby ne, dříví je málo a musí se šetřit. Proč si jenom nedal říct? Žena ho varovala, aby nemířil výš, než odkud je ochotný spadnout. Ale ta nabídka se zdála tak lákavá. Mohl překročit okolím očekávané limity. Jeho rodina by už nikdy nemusela pracovat. Stačilo jenom trochu plánovat a manévrovat. A stejně by to musel přijmout, i kdyby nechtěl. Taková nabídka se přece neodmítá.

Začalo to před dvěma lety, tím prapodivným pozváním na rychtu. Prý s ním chce někdo mluvit. Popravdě v Hansovi trochu hrklo. Když úřední šiml zavěští, nikdy nevíte, co objeví. Jak procházel kolem pranýře, který připomínal, že na všechny nepoctivé jednou dojde, úplně se mu udělalo zle. Ale rychtář Zeman chtěl něco jiného. Seznámil ho s úředníkem královské komory, který prý přijel přímo za ním.

„Máme pro vás nabídku, *Herr Hans*. Česká královská komora, kterou mám tu čest zastupovat, vás chce požádat, jestli byste se mohl uvolnit a po dobu pěti let dělal správce na libochovické tvrzi. Starý správce umřel. A jak Libochovice, tak okolní zemědělské usedlosti potřebují pevnou ruku.“

„Tomu nerozumím. Proč zrovna já?“ oponoval Hans překvapeně.

„Jste velmi zdatný obchodník. Pozorujeme vás už dlouho. A také jste Němec,“ hlas rady Jošty se povážlivě ztišil, „a nemusím připomínat, že náš král Ferdinand sympatizuje s dobrými katolíky.“

Tak takhle je to, už je to venku. Král v něm vidí oddaného sluhu. A proč by taky ne? Daně odvádí vzorně, lidé mu věří.

„Budete podléhat přímo mně,“ úředník výhrůžně loupnul očima po rychtáři, „krále bude zajímat především váš hospodářský přínos. Čiňte se, a odměna vás nemine,“ poklepal mu tenkrát po rameni.

Rodinu ovšem musel nechat ve městě. Nikomu jinému v obchodě dostatečně nevěřil. Libochovice se navíc nezdály uzpůsobeny rodinnému životu. Obytná část stěží stačila jemu samotnému.

„*Dieser schreckliche Winter wird mein Tod sein!*“ Hans odstoupil od okna. Myslel na pohodlí svého domova, které lehkomyslně opustil. Na měkkou náruč svojí ženy, jíž se dobrovolně vzdal. Na děti, které nevidí vyrůstat.

Zamířil do prvního patra obdélníkové budovy, kde se rozhodl bydlet. Předchozí správce se lépe cítil ve věži, která byla s hlavní budovou spojená padacím mostem. Jemu se to však nezdálo. Přece jenom potřebuje být spojen se životem, alespoň trošičku. Věž přenechal vojenské posádce, která čítala deset vojáků. Měli díky tomu dobrý rozhled po okolí a on nemusel poslouchat jejich noční opilecké žvanění. Nejčastějším tématem jejich hovorů bylo, kdo a komu rozbil hlavu.

Služebná mu donesla podnos s večeří. Nerudně se k ní posadil. Jídlo bylo den ode dne horší. Už aby slezl sních. Zásoby se tenčily a ani návštěvy obchodníků jim nedokázaly zpestřit jídelníček. Stejně povětšinou nenabízeli to, co na tvrzi zrovna potřebovali. Posledně přivezli knihy a hudební nástroje. Ze zoufalství a sebelítosti si pár německy psaných svazků koupil. Nic jiného se tu totiž dělat nedalo – tak alespoň četl. Odvádělo to jeho myšlenky od rozmluv s panem Joštou. Ten jezdil na kontrolu každé čtvrtletí. Hans mu musel vykázat účty za hospodaření a také si vyslechnout pravidelnou přednášku o své neschopnosti. Prý Libochovice prodělávají. Sestupují k úplnému zániku. K čertu, copak

to sám neviděl? Co kdyby mu ten zpropadený úředník místo vyhrožování poradil?!

Nejdřív si myslel, že po něm chtějí zázrak. Ale že když mu natolik důvěřují, mohl by to zvládnout. Teď ho svíral silný dojem, že celou dobu věděli, jak to dopadne. A jen to potřebovali na někoho hodit. Libochovice převzal v naprostém rozkladu. Sluhové jsou líní a okrádají ho, kde se jen dá. Lžíci se přehraboval v čockové kaši a skoro jistě věděl, že v kuchyni mají dneska maso. Cítil jeho vůni, když procházel chodbou. Kde ho jen vzali? Mohl tam vrazit a vynadat jim. Ale jednu věc už se tu naučil: že je lepší některé věci nevidět, protože potom se nemusí zbytečně rozčilovat. S nikým se tu nesblížil. Na každém kroku bojoval s pokrytectvím a bezdůvodnou nedůvěrou.

Dávali mu totiž najevo, že je jedním z nich, jenom si polepšil šplháním a penězi. Nevěřili mu. A co hůř, problém byl i s tou novou vírou. On se narodil do katolické rodiny. Každý týden chodili do kostela. Co si pamatoval, přispívali do kasičky. Ale tihle lidé jsou jiní. Nejbližší kostel mají ve vedlejší vesnici. Zpočátku si myslel, že to je ten důvod, proč tam Libochovičtí chodí jen sporadicky. Ale potom něco zaslechl. Farář si ho vzal stranou a domlouval mu. Dostal další přednášku o tom, že musí jít svým lidem příkladem. Že se ta podivná nová víra v českých zemích plíží jako mor.

„Co s tím můžu dělat?“ hájil se Hans už ze zvyku před každým.

„Domluvte jim. Moc jim ustupujete, buďte na ně přísnější,“ opět na něj tlačil Jošta.

„Nechal jsem vsadit do vězení Vendelína, sedlákovic syna,“ nejistě se pochlubil Hans.

„No to je dobře. Co udělal?“

„Kradl. Asi...“

Jošta si současného správce prohlédl od hlavy k patě. Ten se snažil napřímit, aby vypadal sebejistě a zároveň

si dodal odvahy, ale zkušené oko neoblafnul. Dlouhé vteřiny mlčení způsobily, že se Hans propadal do své nejistoty a zoufalství. Jeho statná postava spíše připomínala roztékající se hroudu másla. Jindy dobromyslný výraz nahradil nervózní tik v oku. Nevěděl, co s rukama, tak je rozpačitě žmolal.

„Kde jste ho uvěznili?“ pokračoval úředník v otázkách a nepřírozeně přitom protahoval samohlásky.

„Máme ho zatím tady. Sklep se dá použít místo kobky. Ale možná dřív umrzne, než se to vyšetří. Rychtáři se sem zatím moc nechce. Prý až sleze sníh.“

„Tak ho odvezte tam!“

„Hm,“ zabručel Hans.

To se zase nechťelo jemu. Nemohl přece královskému pověřenci vyprávět, že toho kluka zatknul pouze ze zlosti. Znovu jim zmizelo ze sklepa několik pytlů s obilím a ten holobrádek byl posledním, koho viděli ochomýtat se poblíž. Jenže se potom ukázalo, že má na celou noc alibi. Užíval si s nějakou holkou, která je navíc ochotná to odpřisáhnout. Je to vážně smůla. Za normálních okolností by žádné děvče nevystavilo svůj poklesek takhle veřejně na odiv. Jenže zrovna ona musí toho kluka milovat.

Hans se bezradně podrbal na hlavě. Dokonce se bál, že kdyby nařídil chlapcův převoz do města, lidi ho roztrhají zaživa a jeho věčně ožralá posádka by pro svého správce nehnula prstem. Tihle lidé zkrátka drží při sobě.

Nakonec litoval, že Jošta odjíždí. Za jeho přítomnosti se alespoň klidně vyspal. Sice se ho bál, ale lidi taky. Těch několik dní všichni pracovali naplno. Na druhou stranu se mu špatně vysvětlovalo, že to tak je teď – běžně že se chovají úplně jinak.

„Zkontroloval jsem účetní záznamy. Už teď vám můžu říct, že na jaře nevyberete tolik, kolik jsme si domluvili. Musíte přijít na jiný způsob, jak Libochovi-

ce zvednout. No tak, člověče, seberte se,“ volal na něj, když odjížděl. Jako by mu to nemohl říct mezi čtyřma očima. Musel dělat divadlo pro ostatní. Hans zřetelně slyšel pošklebky a pohrdavé komentáře jednoho z vojáků, který šel ke koním.

„Co si to dovoluješ, ty zmetku?“ popadl ho za ruku a prudce s ním trhnul. Musel si na někom vybit zlost.

„Co jsem udělal, pane?“ obviněný se zatvářil tak nevinně, že správce na malou chvíli zaváhal, jestli se mu všechno náhodou jenom nezdálo.

„Vypadni a nechod' mi na oči!“

Voják nechápavě zakroutil hlavou a šel si po svém. Hans ani neznal jeho jméno. Možná mu říkali Vojta, nebo Josef. Pořád se to nemohl naučit. Všichni z posádky mu přišli stejní. Byli to hrubiáni – vousatí, nemytí a sprostí.

Rozhodl se, že pojede na pár dní domů. Určitě tu po něm nikdo plakat nebude. A jestli se to dozví v Praze, je mu jedno. Zachumlal se do koženého pláště. Znechuceně odsunul talíř. Rozbředlé, nedosolené a studené.

„Fuj. Kdyby to tak viděla moje Marika.“

S vidinou ženy a teplé postele ve městě se mu pomalu zvedala nálada. Pár dní si doma odpočine. Nají se. Překontroluje papíry. Pobaví se s přáteli. A hned mu bude lépe. Právě vstával od stolu, když za ním přiběhl jeden z vojáků, který měl držet stráž.

„Pane, ten hoch, co ho držíme už měsíc, je mrtvej.“

„Cože?“ Hans se přestal ovládat a křičel, až se sám divil, kde se to v něm vzalo. Cítil nabíhající žíly na spáncích. Jako by měl někde uvnitř tenoučké lanko – stačilo už jenom malinko a prasklo by. Nenáviděl celý svůj současný život a všechny kolem. Sebral všechny síly, aby se uklidnil, a zeptal se, co se stalo.

„Asi nemoc, hlad. Kdo ví? Děvečka mu šla dát jídlo a on se ani nehnul. Je celej tuhej.“

To mu ještě scházelo. Mávl rukou. Snažil se vzbudit dojem nadřazenosti a sebejistoty, ale dostal strach. Došoural se do své komnaty. Chtělo se mu spát. Snažil se nad tím nepřemýšlet. Je jasné, že jeho situace může být ještě horší.

Zachumlal se do několika přikrývek a doufal, že dnešní den co nejdříve zaspí. Praskání dřeva ho uklidňovalo. Sem tam zasyčela odskočená jiskra. Zdál se mu krásný sen. Ocitnul se u nich doma v kuchyni. Z pece voněl chléb a na stole leželo rudé víno, maso a ovoce. Čekal, až se pochoutka dopeče. Zatím se položil na lavici a rovnal si záda. Příjemné teplo ho prohřívalo, cítil je v kostech, kloubech, dokonce i na plicích.

„*Das ist wunderbar*,“ mumlal si ze spaní.

Když tu se sen nějak pokazil. Místo vůně dřeva a propečené kůrky cítil spáleninu. Nemohl poznat, co to je. Linulo se to odevšad. Už ani nerozeznával předměty v místnosti. Dým ho štípal do nosu. Zaplnil mu plíce. Vháněl slzy do očí. Napřáhl ruku, snažil se vstát, aby se dostal z kuchyně. Ale když otevřel dveře, na chodbě to vypadalo jako v pekle. Všude oheň a kouř. Zacouval zpátky. Rychle uvažoval, jestli se nemůže dostat ven oknem. Síly ho opouštěly. Jeho poslední myšlenky patřily ženě a dětem. Naklonil se přes okenní římsu ve snaze nadechnout se čerstvého vzduchu, ale nabral do nosu jenom další smrtenosnou dávku jedu. S hrůzou si uvědomil, že dým jde už i z něj. On hořel! V posledním pudu sebezáchovy se přes římsu převalil. Rozhodl se, že se raději zabije pádem na kameny. Jen neuhořet sám. Padal. Jeho sen skončil. Sen, z něž se už neprobudil.

Léto 1899, zámek Libochovice

Anna se pevně rozhodla, že neustoupí. Škoda že už nežije její maminka. Ta by jí věřila a k ničemu by ji nenučila. Pohladila by ji po vlasech a řekla, děvenko moje, to se nám to nebe trochu zatáhlo. A tatínek by šel ven na vzduch, aby celou situaci rozdýchal. Až by se uklidnil, vrátil by se a ona by věděla, že ji ve všem podpoří, že jí pomůže. Jenže ani jednoho už nemá, tak tu musí stát sama a hájit se před zámeckou paní. To dítě jim nedá. Nechá si ho. Ať už to má dopadnout jakkoliv. Přijme zodpovědnost za to, co udělala. I když se ještě ani nenarodilo, ona už to malé milovala. Věděla určitě, že to bude holčička. To dítě přece nemůže za to, co provedli její rodiče. Kněžna chtěla, aby ho dala na výchovu k jedné francouzské rodině. Měly spolu odjet na půl roku do Paříže, kde by porodila a dítě by za úplatu nechala na výchovu u jiných. Prý se to takhle dělá.

Anna chtěla svoji holčičku vychovávat sama. Zatím však neměla sebemenší tušení, jak to udělá. Nebylo kam se vrátit. Pět let prožila na libochovickém panství a sloužila zámecké rodině. Nejprve dělala obyčejnou služku, potom si jí všimla kněžna a Anna pro ni začala pracovat coby komorná. Práce se jí líbila. Naučila se věci, o jakých se chudé holce mohlo jenom zdát. Aranžovat květiny, oblékat kněžnu do krásných večerních šatů, dokonce už dovedla docela obstojně číst a psát. Měla přístup do knihovny a volné chvíle trávila listováním v krásných knihách. Jenom litovala, že nemají více česky psaných svazků. Německá díla však zase měla vel-

mi zvláštní písmo, malované a kroucené. Ráda přejížděla prsty po hřbetech knih a dýchala jejich zemitou vůni.

Ostatní děvčata se jí smála. Proč netráví večery s nimi? divily se. A když dostaly volno, proč s nimi nejde do vesnice na zábavu?

„Zůstaneš starou pannou,“ volaly za ní, když se míjely na schodech. Ony uháněly dolů do kuchyně pro mísy s jídlem, ona zase nahoru s vyžehlenými šaty.

„Dost možná, ale jsou i horší konce. Třeba být hloupá,“ odbyla je a smála se taky. Nic si z jejich špičkování nedělala. Věděla, že to nemyslí zle.

„Děvenko, nemůžeš se jim vyhýbat. Není to zdravé. Měla bys být ve společnosti mladých a poznávat další lidi,“ domlouvala jí kuchařka, „tohle panstvo na tebe zapomene, jen co tě nebudou potřebovat. Ty pro ně obětuješ mládí a možná i duši, a oni si toho ani nevšimnou. Věř mi. Já mohla mít domov. Jeden i druhý syn chtěli, abych se k nim nastěhovala. Ale myslela jsem si, že se to tu beze mě neobejde. Tak jsem tu už zůstala.“

„A je to opravdu tak hrozné, nemít sice žádnou rodinu, ale moci dělat práci, která člověka baví?“

„Nestěžuji si, byla to moje volba.“

„Ello, a odkud je vaše rodina? Kohoutovic přece nejsou původem odsud?“ Anna si pořád na Alenčino přízvisko nemohla zvyknout. V soukromí jí dlouho s láskou říkala Alenko. Panstvu se ale tohle jméno těžko vyslovovalo, tak na ni začali volat Ello. Tenhle zvyk si dovezli z ciziny a rychle se ujal.

„Zdaleka ne, děvenko. Táta si pro nás poslal z Mikulášovic. Vždycky jsem doufala, že skončíme někde, kde je teplo. Ale jedny hory vystřídaly jiné. No nic. Žít se dá všude.“

„A kde se tu vzal on?“

„Přišel za prací.“

„Jste veliká rodina?“

„Už ne. Měla jsem dvě starší sestry a bratra. Ale kde těm je konec... I když jsem se narodila jako poslední a nechtěná a doufali, že o mě přijdou, byla jsem to já, kdo rodičům posloužil do poslední chvíle. No a můj muž mě opustil. Nechal mi dvě děti na krku a šel. Ale já jsem ráda. Co taky s mužským, který chlastá a nepřinese domů ani zlatku?“

„To je tak kruté. Proč tě rodiče nechtěli?“

„Moc hladových krků. Máma nosila těžké konve s vodou, aby potratila. Ale já se nedala. Už tenkrát jsem se držela. Jó, holka, ženská když musí, vydrží všechno.“

Kolem kuchařky se protáhla štíhlá černá kočka.

„Koukej zmizet! Kdyby tě tu viděla vrchnost!“

„To je ta zraněná, kterou jsi našla na zahradě?“

„Ano. Nemohla jsem ji tam přece nechat, posla by. Jenže ona se mě teď drží jako klíště. Vyklubal se z ní pořádný mazel.“ Kuchařka láskyplně pohladila štíhlý kočičí hřbet a ten se pod její vlídnou rukou rozvlnil a natáhl se do neuvěřitelné délky.

„Ello,“ položila Anna prst na stránku knihy, kterou před chvílí vytáhla ze zásuvky kuchyňského stolu. Ani Ella nevěděla, že ji tam schovává. „Tady přirovnávají konec života k padajícímu listí, ale na stárnutí přece není nic hezkého. Nerozumím tomu.“

„Moc přemýšlíš. Ochutnej tenhle krém. Zkousím něco nového,“ vrazila Anně do pusy lžící sladké vanilkové hmoty.

Do kuchyně nakouknul Martin.

„Je už hotová večeře? Kdyby vám to nevadilo, odnesl bych ji k nám. Tatínkovi dneska není moc dobře, chtěl bych, aby byl v klidu.“

„Ale samozřejmě, mladý pane, tady máte.“ Ella se mohla samou ochotou přetrhnout. Když šla kolem Anny, zabrané do četby, dloubla do ní loktem, až dívka málem spadla ze židle.

Anna překvapeně vzhledla, protože chlapce do té doby nezaregistrovala. Trochu si odkašlala a zeptala se, jak se otci daří.

„Zatím se to nelepší. Je dobře, že jsem zpátky. Můžu se o něj starat a zároveň zastat jeho práci.“

„Chvála Bohu, že vás tu máme, mladý pane. Hned je znát, že se o zámek stará mladá krev,“ kuchařce skoro kapal med od pusy.

„Pozdravujte tatínka. Až mě kněžna nebude potřebovat, přijdu se za ním podívat.“

Martin se na ni vděčně podíval: „Říkal mi o vás. Chodila jste za ním, než jsem se vrátil domů. Vlastně jste si u knížete pro otce vyprosila návštěvu lékaře. Pravda je, že jste mu tím asi zachránila život. Budu vám do konce svého života vděčný, že jste se k němu chovala laskavě.“

„To nestojí za řeč. Mám vašeho otce moc ráda,“ Anna se znovu sklonila k popsanému papíru a opřela si hlavu o dlaně.

Ella nechápavě zavrtěla hlavou. Martin dělal, že si ničeho nevšiml, rozloučil se a odešel.

„Jak se to k němu chováš?“

„Cože?“

„Když pominu, že je Martin to nejlepší, co tě mohlo potkat, je také synem správce, a ty s ním jednáš naprosto neomaleně,“ zabručela stará kuchařka nevrle.

„To není pravda... Slušně jako s kýmkoliv jiným,“ odbyla ji dívka.

„No právě. Jestli se nebudeš víc snažit, vyfoukne ti ho Hana nebo Nora. Krouží kolem něj jak komety. Už mi to leze na nervy.“

„Nech je být. Každý nakonec bude mít, co si zaslouží.“

„Hm, tak přesně tomuhle nevěřím. Viděla jsem, holčičko, na světě tolik nespravedlnosti a krutosti, že už přemýšlím jinak. A pokud jde o jeho uši...“

„Cože?“

„Nejsi přece tak povrchní, aby ti překážely jeho uši.“
Kuchařka se na dívku přísně zamračila. Jen pro jistotu.

„Uznávám, že mu trochu odstávají a jsou veliké. Ale kdyby se mi jenom trochu líbil, uši by byly to poslední, co bych řešila.“

„A co se ti na něm nezdá?“ naléhala.

„On nemá charizma.“

„Cože nemá?“

Tak, a je to venku. Akorát Ella absolutně nevěděla, o čem to ta holka mluví.

„Nepřitahuje mě, nemá kouzlo.“

„Ty hlupačko jedna. Možná je samá ruka, samá noha. Možná nemá vznešené móresy našeho panstva. Ale má dobré, upřímné srdce, je pracovitý a hodný. Šlapeš si po štěstí a nevidíš to. Jednou budeš hořce litovat.“

Anna se jenom usmála a tvářila se, že ji rozhovor už přestal zajímat. Ella to nemohla pochopit. Martin vlastně nejen pomohl svému otci, ale zachránil celé panství. To znamenalo, že i jejich živobytí. Ještě chvíli a mladý kníže Filip by promrhal celý majetek svých rodičů. Stačilo mu povolit opratě – a začal vyvádět, že se i největší zpustlíci v okolí červenali studem. A přitom se zdálo, že by z toho klučiny mohl vyrůst hodný chlapec. Měl takové nevinné modré oči a vylekaný výraz. Jak moc se ve svém úsudku zmýlila.

Když se s ním před mnoha lety kněžna objevila před zámeckými vraty, nikdo nevěděl, co se vlastně stalo. Unaveně vystoupila po schodech, aby dala příkazy služebnictvu. Správce úsečně informovala, že na Libochovicích nějaký čas pobude, aby se podle toho zařídil. Ještě jí ani nevybalili věci a ona už za sebou zavřela dveře ložnice. A pak spala a spala. Proslychalo se o nesmírné hádce mezi ní a knížetem. Prý prohrál v kartách celé jmění a ona se na to už nemohla dívat. A ty jeho věčné

pletky se ženami. Konečně jí došla trpělivost, sebrala to nejnnutnější a odjela z Francie do Čech.

Skutečnost však byla trošičku jiná. Kněžně manželův život až tolik nevadil, dokud se vše odehrávalo na úrovni. Ale když už jim na bránu klepali věřitelé, došla jí trpělivost a odjela na venkov, jak tomu sama říkala. Libochovice příliš v lásce neměla. Podle ní páchly potem a hnojem. Ale v tuhle chvíli neměla nic lepšího, kde by se mohli ukrýt, než bouře přejde. A navíc pro ně znamenaly poměrně slušný příjem. Alespoň překontroluje účty.

Ovšem malému Filipovi se na zámku líbilo náramně. Jen co se ztratil z dohledu chůvě, už vymýšlel nějakou lotrovinu. Brzo objevil, že si vystačí sám. Sluhové si stěžovali správci, že jim mladý pán krade věci, schovává klíče nebo jinak škodí. Ale ten s tím nemohl moc dělat, protože chůva mluvila pouze francouzsky a kněžna se o syna nezajímala. Až jednou správčův syn Martin načapal Filipa, když přisypával sůl do omáčníku a náramně se tím bavil. Martin, který byl už v té době o hlavu vyšší než Filip, ho popadl za límec a donutil ho talíř zkažené omáčky sníst. Filip se vztekal, brečel, potom žadonil a nakonec s teatrálním pláčem běžel za maminkou. Ta nespravedlivě nařídila Martinovu otci, ať svému synovi nařeže rákoskou. Správce nechtěl, kroutil se. Jistě, sám mu často a s chutí vlepil a ani učitelský nešel pro ránu prutem daleko. Pořádek musí být a kluci vymýšlejí lotroviny. Kdyby je neřezali, přerostli by jim přes hlavu. Nicméně tohle bylo nejen nespravedlivé, ale pro Filipa i nevhodné.

„Tak pojdte, tatínku, ať už to máme za sebou,“ nastavil kluk záda.

Otec prý plakal, když ho bil. Ani ostatní sluhové se na to nemohli dívat. K něčemu to ale přece jenom bylo dobré. Od té doby stačilo, aby Martin Filipovi jenom pohledem pohrozil, a ten mu šel z cesty. A všichni na

zámku se do Martina zamilovali, zato Filipa se rozhodli nenávidět.

Takové a podobné legendy Ella Anně vyprávěla, jen aby ji přiměla o Martinovi přemýšlet.

„Ještě mi prosím vyprávěj o tom, jak Martin zachránil svého kamaráda ve Vídni před ostudou,“ škádlila Anna starou kuchařku.

„Ty holomku jeden, jdi už, jenom tu překážíš,“ vytlačila dívku z kuchyně, „vařit se stejně nikdy nenaučíš a zbůhdarma mě rušíš. Podívej, koláč jsem málem připálila!“ vyčítavě si postěžovala.

Anna jí vlepila pusy a utíkala za kněžnou. Ella, i když si to nechtěla přiznat, měla tohle upřímné drobné stvoření ráda. Když ji přivedli z vesnice, myslela si, že tu nevydrží. Spousta děvčat měla o životě na zámku idealizované představy, ale když viděly, co je to za službu, po měsíci utekly. Anna tu už ale slouží pět let a vede si moc dobře. Jen kdyby víc myslela na budoucnost a nechodila pořád s hlavou v oblacích. Jiné dívky už toužily po vdavkách, chtěly mít děti, ale Anna se tvářila, že se jí to absolutně netýká. Kuchařka doufala, že bude mít na Annu větší vliv, až kněžna zjara odjede na pár měsíců i se synem do Prahy. Pokud tu Annu nechá, což dělávala, bude mít větší možnost dívce domluvit. A třeba se i podaří, aby se Anna trochu zakoukala do Martina. Za těch pár týdnů, co tu byl, stihl pobláznit všechna děvčata. Krom Anny.

Chudák stará se šeredně spletla, jako už vícekrát ve svém životě. Tentokrát kněžna Sofie rozhodně prohlásila, že se bez Anny neobejde. Že je už dostatečně zručná, aby se za ni nemusela stydět, takže ji vezme s sebou. Kdyby Ella věděla, co se odehrálo v hlavách dvou mužů, kteří s nimi žili pod jednou střechou, měla by starosti skoro hmatatelné. Jeden zajásal radostí, že pobavení v Praze bude ještě větší, ale druhému se na čele objevila předvídací vráska.

1894, libochovické panství

Starý Martin se posadil k mohutnému dubovému stolu a opřel si hlavu do dlaní.

„Škoda že ti nejsem více podobný,“ pohladil laskavě hrubou desku těžkou, vrásčitou rukou. „Jsi pevný a stálý, dal bych nevím co za to, abych měl tolik síly.“

Venku začalo podzimní běsnění. Za oknem poletovalo listí, vítr zalézal pod dveře a proháněl se svévolně domem. S létem ze zámku odešla i dobrá nálada. Přitom si tu donedávna žili v takovém klidu a míru!

Svoji práci měl rád. Dělal ji jeho otec a otec jeho otce. Být správcem na Libochovicích znamenalo nejen tvrdě pracovat, ale také umět jednat s lidmi. Mít respekt a úctu služebnictva, zároveň získat důvěru zámeckých majitelů. Vědět si rady v každé situaci. Buď umět věci opravit, nebo znát správné lidi, kteří to mohli udělat. Za to pobíral pěknou mzdu, měl k dispozici vlastní malý domek nedaleko zámku a mohl využívat všech výhod, které mu jeho postavení nabízelo. Zdarma jedl, co kuchařka navařila, vyprali mu i vyžehlili prádlo. Dokonce mu kníže nechával své oblečení, které už nechtěl nosit.

Teď ho ale čekal nesnadný úkol. Rozhodl se, že tíhu odpovědnosti neponese sám. Oblékl si kabát a vyrazil šeršícím se parkem k cestě, která vedla do vesnice. Rázným krokem obešel rybník, seběhl několik kopců a za necelou hodinku zabouchal na dveře první chaloupky, kde se svítilo.